

Bruselj, 2. julij 2019
(OR. en)

10160/19

ECOFIN 615
UEM 218
SOC 467
EMPL 356
COMPET 496
ENV 587
EDUC 302
RECH 335
ENER 339
JAI 697
FSTR 118
REGIO 154

DOPIS

Pošiljatelj:	generalni sekretariat Sveta
Prejemnik:	Odbor stalnih predstavnikov/Svet
Št. dok. Kom.:	9931/19 - COM(2019) 507 final
Zadeva:	Priporočilo za PRIPOROČILO SVETA v zvezi z nacionalnim reformnim programom Irske za leto 2019 in mnenje Sveta o programu stabilnosti Irske za leto 2019

V prilogi vam pošiljamo navedeni osnutek priporočila Sveta, ki so ga pregledali in potrdili različni odbori Sveta, temelji pa na predlogu Komisije COM(2019) 507 final.

PRIPOROČILO SVETA

z dne ...

v zvezi z nacionalnim reformnim programom Irske za leto 2019 in mnenje Sveta o programu stabilnosti Irske za leto 2019

SVET EVROPSKE UNIJE –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije ter zlasti člena 121(2) in člena 148(4) Pogodbe,

ob upoštevanju Uredbe Sveta (ES) št. 1466/97 z dne 7. julija 1997 o okrepitvi nadzora nad proračunskim stanjem ter o nadzoru in usklajevanju gospodarskih politik¹ in zlasti člena 5(2) Uredbe,

ob upoštevanju Uredbe (EU) št. 1176/2011 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. novembra 2011 o preprečevanju in odpravljanju makroekonomskih neravnotežij² in zlasti člena 6(1) Uredbe,

ob upoštevanju priporočila Evropske komisije,

ob upoštevanju resolucij Evropskega parlamenta,

ob upoštevanju sklepov Evropskega sveta,

ob upoštevanju mnenja Odbora za zaposlovanje,

ob upoštevanju mnenja Ekonomsko-finančnega odbora,

ob upoštevanju mnenja Odbora za socialno zaščito,

ob upoštevanju mnenja Odbora za ekonomsko politiko,

¹ UL L 209, 2.8.1997, str. 1.

² UL L 306, 23.11.2011, str. 25.

ob upoštevanju naslednjega:

- (1) Komisija je 21. novembra 2018 sprejela letni pregled rasti, ki zaznamuje začetek evropskega semestra za usklajevanje ekonomskih politik za leto 2019. Pri tem je ustrezno upoštevala evropski steber socialnih pravic, ki so ga 17. novembra 2017 razglasili Evropski parlament, Svet in Komisija. Evropski svet je na zasedanju 21. marca 2019 potrdil prednostne naloge iz letnega pregleda rasti. Komisija je 21. novembra 2018 na podlagi Uredbe (EU) št. 1176/2011 sprejela tudi poročilo o mehanizmu opozarjanja, v katerem je Irsko opredelila kot eno od držav članic, za katere bo opravljen poglobljen pregled. Komisija je istega dne sprejela tudi Priporočilo za priporočilo Sveta o ekonomski politiki euroobmočja, ki ga je Evropski svet potrdil 21. marca 2019. Svet je Priporočilo o ekonomski politiki euroobmočja³ (v nadaljnjem besedilu: priporočilo za euroobmočje iz leta 2019), ki določa pet priporočil za euroobmočje (v nadaljnjem besedilu: priporočila za euroobmočje), sprejel 9. aprila 2019.
- (2) Irska bi morala kot država članica, katere valuta je euro, zaradi tesne medsebojne povezanosti gospodarstev v ekonomski in monetarni uniji zagotoviti, da v celoti in pravočasno izvede priporočilo za euroobmočje iz leta 2019, ki je izraženo v priporočilih 1 in 3 spodaj. Konkretno, osredotočenje ekonomske politike v zvezi z naložbami na določena področja in uvedba davčnih ukrepov bosta prispevala k izvajanju drugega priporočila za euroobmočje glede podpiranja naložb, izboljšanja javnih financ in boja proti agresivnemu davčnemu načrtovanju,

³ UL C 136, 12.4.2019, str. 1.

- (3) Poročilo o državi za Irsko za leto 2019 je bilo objavljeno 27. februarja 2019. V njem so bili ocenjeni napredek Irske pri izvajanju priporočil za posamezno državo, ki jih je Svet sprejel 13. julija 2018⁴, nadaljnje ukrepanje po priporočilih za posamezno državo, sprejetih v prejšnjih letih, in napredek pri doseganju njenih nacionalnih ciljev iz strategije Evropa 2020. Poročilo o državi vsebuje tudi rezultate poglobljenega pregleda v skladu s členom 5 Uredbe (EU) št. 1176/2011, ki so bili prav tako objavljeni 27. februarja 2019. Na podlagi opravljene analize Komisija ugotavlja, da na Irskem obstajajo makroekonomska neravnotežja. Zaradi visokega javnega in zasebnega dolga ter neto zunanjih obveznosti je Irska ranljiva za negativne šoke, vendar pa se spremenljivke toka še naprej izboljšujejo. Raven zasebnega dolga ostaja visoka, vendar gospodarska rast še naprej podpira njegovo zmanjševanje. Dejavnosti multinacionalnih družb še naprej vplivajo na dolg podjetij. Za zadolženost gospodinjstev se zdi, da je na splošno v skladu z gospodarskimi temelji, čeprav je visoka v primerjavi z razpoložljivim dohodkom. Dolg sektorja država naj bi se po projekcijah še najprej zmanjševal, primanjkljaj pa se približuje uravnoveženemu položaju. Cene stanovanj že več let hitro rastejo, vendar se je njihova rast v zadnjem času upočasnila. Rast stanovanjskih cen je večinoma posledica omejene ponudbe in ni jasnih dokazov o precenitvi. Obseg nedonosnih posojil, ki je sicer še vedno velik, se je dodatno zmanjšal, čeprav se dolgotrajna zaostala plačila zmanjšujejo počasneje.
- (4) Irska je 17. aprila 2019 predložila nacionalni reformni program za leto 2019, 29. aprila 2019 pa program stabilnosti za leto 2019. Programa sta bila ocenjena istočasno, da bi se upoštevala njuna medsebojna povezanost.

⁴ UL C 320, 10.9.2018, str. 27.

- (5) Ustrezna priporočila za posamezno državo so bila obravnavana pri načrtovanju programov evropskih strukturnih in investicijskih skladov (v nadaljnjem besedilu: skladi ESI) za obdobje 2014–2020. Kot je določeno v členu 23 Uredbe (EU) št. 1303/2013 Evropskega parlamenta in Sveta⁵, lahko Komisija od države članice zahteva, da pregleda svoj partnerski sporazum in ustrezne programe ter predlaga njihove spremembe, kadar je to potrebno za podporo izvajanju ustreznih priporočil Sveta. Komisija je zagotovila dodatne podrobnosti o tem, kako bo uporabila navedeno določbo, v smernicah o uporabi ukrepov za povezovanje uspešnosti skladov ESI z dobrim gospodarskim upravljanjem.
- (6) Za Irsko trenutno veljata preventivni del Pakta za stabilnost in rast ter pravilo glede dolga. Vlada v programu stabilnosti za leto 2019 pričakuje, da se bo nominalni saldo izboljšal na 0,2 % bruto domačega proizvoda (BDP) v letu 2019 in se zatem postopno izboljševal do 1,3 % BDP v letu 2023. Na podlagi preračunanega strukturnega salda⁶ načrtuje do leta 2020 doseči srednjeročni proračunski cilj, določen kot strukturni primanjkljaj v višini 0,5 % BDP. V skladu s programom stabilnosti naj bi se dolg sektorja država kot odstotek BDP v letu 2019 zmanjšal na 61,1 %, nato pa še naprej upadal in leta 2023 dosegel 51,6 % BDP. Makroekonomski scenarij, na katerem temeljijo te proračunske projekcije, je verjeten. Hkrati ukrepi, potrebni za doseganje načrtovanih ciljev glede primanjkljaja od leta 2020 naprej, niso dovolj podrobno opredeljeni.

⁵ Uredba (EU) št. 1303/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. decembra 2013 o skupnih določbah o Evropskem skladu za regionalni razvoj, Evropskem socialnem skladu, Kohezijskem skladu, Evropskem kmetijskem skladu za razvoj podeželja in Evropskem skladu za pomorstvo in ribištvo, o splošnih določbah o Evropskem skladu za regionalni razvoj, Evropskem socialnem skladu, Kohezijskem skladu in Evropskem skladu za pomorstvo in ribištvo ter o razveljavitvi Uredbe Sveta (ES) št. 1083/2006 (UL L 347, 20.12.2013, str. 320).

⁶ Ciklično prilagojeni saldo brez enkratnih in drugih začasnih ukrepov, ki ga je Komisija preračunala z uporabo skupno dogovorjene metodologije.

- (7) Svet je 13. julija 2018 Irski priporočil, naj leta 2019 doseže srednjeročni proračunski cilj. To je skladno z najvišjo nominalno stopnjo rasti neto primarnih javnofinančnih odhodkov⁷ v višini 7,0 % v letu 2019, kar ustreza dovoljenemu poslabšanju strukturnega salda za 0,3 % BDP. Glede na pomladansko napoved Komisije iz leta 2019 se pričakuje, da bo Irska v letu 2019 izpolnila priporočeno fiskalno prilagoditev.
- (8) Irska bi morala v letu 2020 doseči svoj srednjeročni proračunski cilj. Na podlagi pomladanske napovedi Komisije iz leta 2019 je to skladno z najvišjo nominalno stopnjo rasti neto primarnih javnofinančnih odhodkov v višini 3,7 %⁸, kar ustreza letni strukturni prilagoditvi v višini 0,7 % BDP. Irska naj bi po napovedih dosegla srednjeročni proračunski cilj. Dolg sektorja država naj bi se po napovedi še naprej zanesljivo zmanjševal in presegel zahteve pravila glede dolga. Svet na splošno meni, da bo Irska v letih 2019 in 2020 izpolnjevala določbe Pakta za stabilnost in rast. Glede na razlike med merjenji BDP in domače proizvodnje na Irskem ter povezanim vplivom na delež javnega dolga v BDP, trenutne ciklične pogoje na Irskem in povečana zunanja tveganja bi bila uporaba morebitnih nepričakovanih prihodkov za nadaljnje zmanjševanje deleža dolga sektorja država pomemben ukrep.

⁷ Neto primarne javnofinančne odhodke sestavljajo vsi javnofinančni odhodki brez odhodkov za obresti, odhodkov za programe Unije, v celoti izravnanih s prihodki iz skladov Unije, in nediskrecijskih sprememb pri odhodkih za denarna nadomestila za brezposelnost. Nacionalno financirane bruto investicije v osnovna sredstva so porazdeljene na obdobje štirih let. Diskrecijski ukrepi na strani prihodkov ali zakonsko določena povečanja prihodkov so vračunani. Enkratni ukrepi na strani prihodkov in na strani odhodkov so pobotani. Merilo rasti odhodkov za Irsko odraža prilagoditev, s katero naj bi se odpravilo izkrivljanje desetletne referenčne stopnje potencialne rasti, ki ga je povzročila izredno velika realna rast BDP v letu 2015. Glede na pristop, ki so ga irski organi uporabili pri izračunih za svoj proračun za leto 2017, je Komisija upoštevala povprečje stopenj potencialne rasti v letih 2014 in 2016.

⁸ Merilo rasti odhodkov v letu 2019 odraža prilagoditev, s katero naj bi se odpravilo izkrivljanje desetletne referenčne stopnje potencialne rasti, ki ga je povzročila izredno velika realna rast BDP v letu 2015.

- (9) Javne finance so se še izboljšale zaradi trdne rasti proizvodnje, vendar tveganja glede nestanovitnosti prihodkov ostajajo, poleg tega so še možnosti za doseganje večje odpornosti prihodkov na gospodarska nihanja in negativne pretrese. Omejitev obsega in števila davčnih odhodkov ter razširitev davčne osnove bi prispevali k večji stabilnosti prihodkov ob gospodarskih nihanjih. Medtem ko je Irska povišala nižjo stopnjo davka na dodano vrednost za turistične dejavnosti, so bili nekateri davčni ukrepi v zadnjem času osredotočeni na znižanja in olajšave. Poleg tega ima Irska še možnosti za izboljšanje načinov, na katere lahko njen davčni sistem podpira okoljske cilje. Tovrstna prizadevanja bi lahko vključevala zmanjšanje subvencij za fosilna goriva in zagotavljanje močnejših cenovnih signalov vlagateljem tako, da se država zaveže k postopnemu zviševanju davka na ogljikov dioksid v prihodnjem desetletju.
- (10) Boj proti agresivnemu davčnemu načrtovanju je bistven za zagotovitev učinkovitejših in pravičnejših davčnih sistemov, kot je navedeno v priporočilu za euroobmočje iz leta 2019. Učinki prelivanja strategij davkoplačevalcev za agresivno davčno načrtovanje med državami članicami zahtevajo usklajeno delovanje nacionalnih politik, ki dopolnjujejo zakonodajo Unije. Irska je sprejela ukrepe proti agresivnemu davčnemu načrtovanju, vendar visoka raven plačil licenčnin in dividend kot odstotek BDP kaže, da irska davčna pravila uporabljajo podjetja, ki izvajajo agresivno davčno načrtovanje. Omejena uporaba davčnih odtegljajev od licenčnin in dividend, ki jih v tujino izplačujejo družbe s sedežem na Irskem (tj. plačila rezidentov Unije rezidentom tretjih držav), lahko privede do tega, da se ta plačila izognejo vsakršni obdavčitvi, če tudi v prejemni jurisdikciji niso obdavčena.

- (11) Dolgoročna tveganja za vzdržnost javnih financ zaradi stroškov staranja prebivalstva so še vedno prisotna. Poraba za zdravstvo naj bi se povečala s 4,1 % BDP leta 2016 na 5,1 % leta 2070 ter dosegla najvišjo stopnjo leta 2063, in sicer 5,2 %. Čeprav nekateri vidiki zdravstvenega sistema na Irskem delujejo dobro ali so se izboljšali, je sistem neučinkovit, le s težavo zapolnjuje potrebe ter ne zagotavlja usklajene in celostne oskrbe. Za ublažitev naraščajočih pritiskov zaradi vse večjih potreb po zdravstvenih storitvah je irska vlada z namenom, da bi v prihodnjih 10 letih izvedla celovito reformo in posodobitev irskih storitev zdravstvenega in socialnega varstva, odobrila strategijo za izvajanje programa Sláintecare in ustanovila Urad za izvajanje programa Sláintecare. Načrtovana reforma je verodostojna vizija za zagotovitev univerzalne dostopnosti in vzdržnosti zdravstvenega sistema, zadoščanje potrebam starajočega se prebivalstva in preusmeritev oskrbe na skupnost, z večjim poudarkom na preprečevanju. To bo verjetno pozitivno vplivalo na zmanjšanje odvisnosti od akutne oskrbe, zaradi česar bo zdravstveno varstvo stroškovno učinkovitejše. Vendar je izvajanje ogroženo zaradi težav zdravstvenega sistema pri obravnavi trga podvojenih zdravstvenih zavarovanj in učinkovitem upravljanju lastnega proračuna, uspešnosti in delovne sile v kratkoročnem obdobju. Kratkoročne stroške bo prav tako treba omejiti, da se uresniči dolgoročna vizija programa Sláintecare.
- (12) Kljub preteklim prizadevanjem vlade, da bi omejila porabo za javne pokojnine, se pričakuje, da se bo skupni primanjkljaj pokojninskega sistema dolgoročno precej povečal, in sicer zaradi povišanja odhodkov za pokojnine s 5 % BDP v letu 2016 na 6,6 % v letu 2070, najvišja stopnja 7,5 % pa bo dosežena v letu 2053. Popolno in pravočasno izvajanje predstavljenega načrta pokojninske reforme je ključnega pomena za izboljšanje fiskalne vzdržnosti irskega pokojninskega sistema.

- (13) Večje naložbe v znanja in spretnosti, izobraževanje in usposabljanje ter socialno vključevanje so bistvene za izboljšanje produktivnosti in dolgoročne vključujoče rasti na Irskem. Zaradi utesnjevanja trga dela ter pojava pomanjkanja znanj in spretnosti ter njihove neusklajenosti s povpraševanjem v nekaterih sektorjih so potrebna prizadevanja za vključitev neaktivnih skupin potencialnih delavcev ter vlaganja v premalo izkoriščen človeški kapital. Obstajajo možnosti za spodbujanje izpopolnjevanja in boljše usklajevanje izobraževalnih programov in poklicnega usposabljanja s potrebami trga dela. Nizek odstotek delovne sile z osnovnimi digitalnimi spretnostmi in znanji kaže, da je treba še naprej vlagati v usposabljanje in izpopolnjevanje odraslih na delovnem mestu. Vlaganje v razpoložljivost kakovostnega in cenovno dostopnega otroškega varstva ter uvedba nacionalnega sistema otroškega varstva bosta pripomogla k povečanju razmeroma nizke stopnje zaposlenosti žensk. Stopnja udeležbe invalidov na trgu dela je med najnižjimi v Evropi. Število oseb, ki živijo v gospodinjstvih z nizko intenzivnostjo dela, ostaja med najvišjimi v Uniji, kar kaže na potrebo po bolj celostnih in ciljno usmerjenih strategijah aktiviranja za pomoč tej skupini.
- (14) Leta nizkih naložb, ki so sledila gospodarski recesiji, so terjala svoj davek pri razpoložljivosti cenovno dostopnih in socialnih stanovanj ter ustrezne infrastrukture na področjih čistega prometa ter energije, vode in ultrahitrih širokopasovnih povezav, kar posledično ovira poslovne naložbe. Poleg tega so se v petih letih močno povečale emisije toplogrednih plinov iz cestnega prometa. Izboljšana infrastruktura bi lahko bila skupaj s prostorskim načrtovanjem ključna za izboljšanje ponudbe stanovanj, povečanje zasebnih naložb, spodbujanje rasti produktivnosti in zagotavljanje uravnoveženega regionalnega gospodarskega razvoja. Da bi domača podjetja učinkovito uporabljala digitalno tehnologijo ter za uspešen domači sektor informacijskih in komunikacijskih tehnologij ostajajo ključnega pomena povezljivost, prilagojena razvoju v prihodnosti, ter zadostne digitalne spretnosti in znanja. Še vedno so prisotni pomembni izzivi v zvezi z dostopom do ultrahitrih širokopasovnih povezav, zlasti na podeželskih območjih. Poleg tega bi prehod Irske na nizkoogljično in okoljsko odporno gospodarstvo podpirale večje infrastrukturne naložbe v čisto energijo, čist in javni promet in storitve za rabo vode ter okrepljena prizadevanja na področju razogljičenja, energijske učinkovitosti, energije iz obnovljivih virov in krožnega gospodarstva.

- (15) Medtem ko bi uvedba nacionalnega razvojnega načrta lahko vodila do dodatne osnovne infrastrukture, bi lahko šibka zmogljivost gradbenega sektorja ovirala njegovo pravočasno izvedbo. Poleg tega bi lahko diverzifikacija pomorskega prometa in energetskih povezav s celinsko Evropo povečala odpornost gospodarstva na zunanje šoke. Irski do sedaj ni uspelo prekiniti povezave med svojo gospodarsko rastjo ter emisijami toplogrednih plinov in onesnaževali zraka. Emisije toplogrednih plinov se postopno povečujejo, zlasti v prometu, kmetijstvu, energetiki in v grajenem okolju. Če Irška na tem področju ne bo dosegla napredka, bo težje izpolnjevala svoje obveznosti, ki izhajajo iz članstva v Uniji, hkrati pa se bodo povišali tudi stroški prihodnjih ukrepov.
- (16) Cene nepremičnin še naprej rastejo zaradi vztrajno majhne ponudbe in vedno večjega povpraševanja. Čeprav se cene v letu 2017 niso zdele precenjene, pa postaja cenovna dostopnost razlog za zaskrbljenost. Pomanjkanje ponudbe stanovanj vpliva tudi na razpoložljivost socialnih stanovanj zaradi nezadostnih naložb in gradenj v zadnjem desetletju. Medtem ko je povpraševanje po socialnih stanovanjih ocenjeno na približno 72 000 stanovanjskih enot, pa jih bo v letu 2019 po načrtih ponujenih le 10 000. 17 000 gospodinjstev naj bi prejelo pomoč države za plačilo stanovanj ali pomoč države v okviru sheme najemniških stanovanj, vendar bi to lahko povzročilo dodatno povišanje najemnin na zasebnem najemniškem trgu, na katerem je ponudba stanovanj že sedaj omejena. V številnih socialnih stanovanjih biva premajhno število oseb glede na velikost stanovanjske enote, zlasti na območju Dublina, deloma zaradi zastarelih praks dedovanja. Neustrezna mešanica vrst zagotovljenih socialnih stanovanj v kombinaciji z zelo omejenim številom cenovno dostopnih in neprofitnih najemnih stanovanj še dodatno poslabšuje razmere. To je glavni razlog, da vse več oseb in družin živi v zasilnih bivališčih, število brezdomcev pa je februarja 2019 doseglo nove najvišje stopnje.

- (17) Spodbujanje produktivnosti domačih podjetij, ki temelji na inovacijah, je ključno za podporo zanesljivejše in odpornejše rasti produktivnosti v državi. Odhodki poslovnega sektorja za raziskave in razvoj se še naprej povečujejo, vendar ostajajo pod povprečjem Unije in so izrazito koncentrirani v podjetjih v tuji lasti. Politike na področju inovacij bi bilo mogoče preoblikovati, tako da bi bolje podprli irska mala in srednja podjetja (MSP). Posredna podpora (tj. davčni dobropisi) ostaja glavno orodje javne podpore raziskavam in razvoju na Irskem (80 % skupne javne podpore). Močnejše povezave med multinacionalnimi družbami in domačimi podjetji bi lahko pripomogle k boljšemu razširjanju inovacij v gospodarstvu. Poleg tega bi tesnejše sodelovanje med podjetji in javnimi raziskovalnimi središči povečalo inovacijski potencial.
- (18) Čeprav je nizka raven javnih naložb v raziskave in razvoj še vedno zaskrbljujoča (1,05 % BDP v primerjavi s povprečjem Unije v višini 2 %), je nedavno sprejeti program o prihodnjih delovnih mestih na Irskem iz leta 2019 obetaven okvir za spodbujanje inovacij in tehnoloških sprememb ter izboljšanje produktivnosti MSP. Vendar bo njegovo popolno izvajanje odvisno od znatnega povečanja javnofinančnih odhodkov za raziskave in inovacije ter pretvorbe nedavno sprejetega programa v konkretne ukrepe politike. Ta ambiciozen seznam ukrepov v sedanji obliki še vedno nima pomembnih podrobnosti in natančnih datumov izvajanja. Na primer, za ukrepe, ki naj bi bili sprejeti v letu 2019, država ni opredelila ukrepov za povečanje razpoložljivosti dolgoročnih naložb v kapital, ki bi pomagale domačim podjetjem pri širjenju njihovega poslovanja; kombinacija politik za spodbujanje MSP k naložbam v nove tehnologije združuje davčne dobropise in nedavčne spodbude za naložbe MSP v inovacije, vendar ostaja relativna razsežnost teh ukrepov neznana. Program o prihodnjih delovnih mestih na Irskem iz leta 2019 ne vključuje nobenih posebnih ukrepov niti ciljev za odpravo vrzeli med Irsko in drugimi državami članicami na področju uvajanja širokopasovnih omrežij, ki bodo prilagojena razvoju v prihodnosti, v skladu s cilji gigabitne družbe Unije do leta 2025. Nacionalni načrt za širokopasovne povezave naj bi pomagal odpraviti to vrzel.

- (19) Regionalne razlike na Irskem so precejšnje in so se tekom zadnjega desetletja še povečale. Na Irskem obstajajo v primerjavi z drugimi državami članicami precejšnje razlike med regijami glede BDP na prebivalca. Med letoma 2000 in 2016 se je BDP na prebivalca v južni in vzhodni regiji (Southern in Eastern) povečal za 74 %, kar je 63 odstotnih točk več kot v mejni, osrednji in zahodni regiji (Border, Midland in Western), najhitreje pa je rasel po letu 2012. Do leta 2016 je bil BDP na prebivalca v južni in vzhodni regiji 2,6-krat višji kot v mejni, osrednji in zahodni regiji. Območje Dublina, kjer prebiva 40 % irskega prebivalstva, je med letoma 2000 in 2016 prispevalo za 62 odstotnih točk k rasti BDP.
- (20) Regulativne ovire za podjetništvo (zlasti nekateri predpisi v zvezi s poslovnimi nepremičninami in pravnimi storitvami) negativno vplivajo na vstop podjetij na trg in izstop iz njega ter posledično na produktivnost domačih irskih podjetij. Zlasti predstavljajo izziv ovire za vstop na maloprodajne trge. Irska je med petimi državami z največjim številom postopkovnih zahtev za odprtje maloprodajnih mest. Trgovci na drobno se srečujejo s postopkovnimi ovirami, ki povzročajo zamude in povečujejo stroške pri odpiranju novih trgovin ter lahko negativno vplivajo na strukturo in dinamiko trga.
- (21) Novi zakon o regulaciji pravnih storitev je potrebno še izvesti, saj se predpisi uvajajo s precejšnjimi zamudami, tudi če so pripravljala posvetovanja že v teku. Tako ostajata možnost neposrednega strokovnega dostopa do odvetnikov v spornih zadevah in možnost pravnih oseb, da postanejo partnerice v vseh vrstah pravnih praks, negotovi. Vendar se je treba izogibati preveč zapletenim pravilom za delovanje in upravljanje večdisciplinarnih pisarn. Ambiciozno izvajanje reform, ki nimajo roka za izvedbo, je prednostna naloga. Pobuda „Ambition 2.3“ v okviru programa o prihodnjih delovnih mestih na Irskem iz leta 2019 naj bi odpravila težave, povezane s stroški pravnih storitev, vendar je edini končni rezultat za leto 2019 negotov, poleg tega je časovni okvir dvoumen. Zamude pri izvajanju te reforme prispevajo k visokim stroškom pravnih storitev na Irskem v škodo podjetij, zlasti MSP ter posameznikov. Ker so pravne storitve pomembne za druge poslovne storitve, omejitve v tem sektorju prispevajo k visokim stroškom drugih storitev (npr. zavarovanja).

- (22) Delež nedonosnih posojil je še naprej upadal in se zmanjšal za 4,4 odstotne točke ter do četrtega četrtletja leta 2018 za tekoče leto znašal 5,5 %. Banke so na dobri poti, da dosežejo svoje cilje glede zmanjšanja, kar podpirajo prodaje portfeljev, prizadevanja za prestrukturiranje in rast cen nepremičnin. Delež dolgotrajnih hipotekarnih posojil z zaostalimi plačili (z zapadlostjo več kot dve leti) ostaja razmeroma visok, zaradi česar delež nedonosnih posojil ostaja nad povprečjem euroobmočja. Predlaganih je bilo več pobud in predlogov zakonov, kot je zakon o načelu „brez soglasja ni prodaje“, za obravnavo socialnega in gospodarskega učinka reševanja nedonosnih posojil, vključno za ranljiva gospodinjstva. Register posojil je začel v letu 2018 v celoti delovati za potrošniška posojila in bo ključnega pomena pri ocenjevanju, ali so posojilojemalci sposobni servisirati svoje dolgove. Postopki v primeru insolventnosti ter uporaba sodnih in izvensodnih možnosti za reševanje zaostalih plačil ostajajo omejeni. Nadaljnje zmanjševanje dolgotrajnih hipotekarnih posojil z zaostalimi plačili ob istočasnem nadgrajevanju pobud za ranljiva gospodinjstva, ne da bi pri tem ustvarili ovire za reševanje nedonosnih posojil, ostaja izziv in zahteva stalno spremljanje.
- (23) Načrtovanje programov skladov Unije za obdobje 2021–2027 bi lahko prispevalo k odpravi nekaterih vrzeli, opredeljenih v priporočilih, zlasti na področjih iz Priloge D k poročilu o državi za leto 2019. To bi Irski omogočilo, ob upoštevanju regionalnih razlik sredstva iz teh skladov kar najbolje uporabi za opredeljene sektorje.
- (24) V okviru evropskega semestra 2019 je Komisija izvedla izčrpno analizo ekonomske politike Irske in jo objavila v poročilu o državi za leto 2019. Prav tako je ocenila program stabilnosti za leto 2019, nacionalni reformni program za leto 2019 in ukrepanje po priporočilih, ki jih je Irška prejela v prejšnjih letih. Glede na to, da je treba okrepiti splošno ekonomsko upravljanje Unije z vključitvijo prispevka na ravni Unije v prihodnje nacionalne odločitve, Komisija pri tem ni upoštevala le pomena teh programov za vzdržno fiskalno in socialnoekonomsko politiko na Irskem, ampak tudi njihovo skladnost s pravili in smernicami Unije.
- (25) Svet je ob upoštevanju te ocene preučil program stabilnosti za leto 2019 in meni⁹, da bo Irška izpolnila določbe Pakta za stabilnost in rast.

⁹ V skladu s členom 5(2) Uredbe (ES) št. 1466/97.

(26) Svet je ob upoštevanju poglobljenega pregleda, ki ga je opravila Komisija, in te ocene preučil nacionalni reformni program za leto 2019 in program stabilnosti za leto 2019. Njegova priporočila v skladu s členom 6 Uredbe (EU) št. 1176/2011 so izražena v priporočilih 1 in 3 spodaj. Ta priporočila prispevajo tudi k izvajanju priporočila za euroobmočje iz leta 2019, zlasti drugega priporočila za euroobmočje. Fiskalne politike iz priporočila 1 med drugim prispevajo k odpravljanju neravnotežij, povezanih z visokim dolgom sektorja država –

PRIPOROČA, da Irska v letih 2019 in 2020 ukrepa tako, da bo:

1. v letu 2020 dosegla srednjeročni proračunski cilj; uporabila nepričakovane prihodke za hitrejše zmanjševanje deleža dolga sektorja država; omejila področje uporabe in število davčnih odhodkov ter razširi davčno osnovo; še naprej obravnavala elemente davčnega sistema, ki lahko spodbujajo agresivno davčno načrtovanje, in se pri tem zlasti osredotočila na plačila v tujino; obravnavala pričakovano povečanje odhodkov, povezanih s staranjem prebivalstva, z izboljšanjem stroškovne učinkovitosti zdravstvenega sistema in popolno izvedbo načrtov pokojninskih reform;
2. zagotovila posamezniku prilagojeno podporo za aktivno vključevanje ter olajšala izpopolnjevanje, zlasti za ranljive skupine in ljudi, ki živijo v gospodinjstvih z nizko intenzivnostjo dela; povečala razpoložljivost cenovno dostopnega in kakovostnega otroškega varstva;
3. ekonomsko politiko v zvezi z naložbami osredotočila na nizkoogljični in energijski prehod, zmanjšanje emisij toplogrednih plinov, trajnostni promet, vodo, digitalno infrastrukturo ter cenovno dostopna in socialna stanovanja, pri tem pa upoštevala regionalne razlike; izvajala ukrepe, vključno s tistimi iz strategije za prihodnja delovna mesta, za diverzifikacijo gospodarstva in izboljšanje produktivnosti irskih podjetij – zlasti MSP – s pogostejšo uporabo instrumentov neposrednega financiranja za spodbujanje raziskav in inovacij ter z zmanjšanjem regulativnih ovir za podjetništvo.

V Bruslju,

*Za Svet
Predsednik*